

Roland de Bonth
 Haags Montessori Lyceum
 Contact: r.de.bonth@hotmail.com

***Pecha Kucha's* in het literatuuronderwijs**

1. Inleiding

Benaderden leerlingen literaire werken vroeger uitsluitend op structuuranalytische wijze, sinds de invoering van de Tweede Fase vormen deze werken ook een bron om over zichzelf na te denken als lezer. Onderzoeker Tanja Janssen vindt dat een positieve ontwikkeling. Tegelijkertijd signaleert ze dat er een 'verschriftelijking' van het literatuuronderwijs heeft plaatsgevonden. Hierdoor kan het gebeuren dat op sommige scholen in de bovenbouw nooit over een gelezen verhaal of boek wordt gesproken (Van der Wiel 2010). De afgelopen jaren zijn er verschillende initiatieven ontwikkeld die elk op hun eigen wijze deze verschriftelijking doorbreken. Thea Tigchelaar bedacht een manier om de *pitch* in te zetten in het literatuuronderwijs, een korte spreekbeurt over een literair werk, waarbij ook het onderdeel 'argumenteren' een belangrijke rol speelt (Tigchelaar 2007). En de literaire *mindmap* die Martijn Koek introduceerde, biedt op grafische wijze een alternatief voor het boekverslag met de vaste set van door-gaans verhaalanalytische vragen (Koek 2010). Een andere manier om de genoemde verschriftelijking tegen te gaan, is het inzetten van *Pecha Kucha's*. In deze presentatie laat ik zien wat een *Pecha Kucha* is, waarop gelet dient te worden bij het gebruik ervan in de klas, welke voordelen deze vorm van presenteren heeft en op welke wijze de *Pecha Kucha* kan worden beoordeeld. Ook zullen ervaringen worden gedeeld van gebruikers die deze presentatievorm hebben ingezet in hun (literatuur)lessen.

2. *Pecha Kucha*

Een *Pecha Kucha* is een diavoorstelling – bijvoorbeeld een PowerPointpresentatie – van in totaal 20 afbeeldingen die elk exact 20 seconden worden getoond. Intussen geeft een spreker daarbij een korte toelichting. Als een presentatie eenmaal is gestart, heeft de spreker geen enkele invloed meer op de dia's: de mogelijkheid om 'terug' te gaan, 'vooruit' te klikken of te 'pauzeren' bestaat niet. Na exact 6 minuten en 40 seconden is een *Pecha Kucha* dan ook afgelopen.

2.1 Voordelen

De *Pecha Kucha* biedt een mogelijkheid om op creatieve wijze de verschriftelijking van literatuur tegen te gaan. Daarnaast is het een bruikbare oefening in spreekvaardigheid, waarbij leerlingen zich niet laten leiden door een geschreven tekst. Bovendien is de *Pecha Kucha* een visueel aantrekkelijke vorm van boekpromotie. Een groot voordeel ten opzichte van gewone boekpresentaties is, tot slot, dat de tijdsduur van elke presentatie van tevoren tot op de seconde vaststaat, wat handig is bij het inplannen van deze spreekbeurten.

2.2 Eisen aan de *Pecha Kucha*

Hoewel er volgens puristen niet aan het concept van 20 beelden van 20 seconden mag worden getornd, heb ik er toch voor gekozen elke leerling slechts 12 dia's te laten tonen. Het aantal seconden dat een dia wordt getoond, heb ik wel ongemoeid gelaten. Elke presentatie duurt daarom exact 4 minuten. De overweging om te kiezen voor een geringer aantal dia's is voornamelijk praktisch van aard geweest. In de eerste plaats duurt elke *Pecha Kucha* dan 2 minuten en 40 seconden minder lang. Om alle leerlingen van een gemiddelde klas van 25-30 leerlingen aan het woord te laten, bespaar je zo een lesuur. Een tweede reden om te kiezen voor 12 dia's is dat hiermee nagenoeg alle aspecten aan bod kunnen komen waaraan leerlingen bij het analyseren en bespreken van romans doorgaans aandacht schenken. Daarbij valt te denken aan 'de schrijver', 'de titelverklaring', 'de personages' en 'de vertelsituatie'.

3. Opdracht en uitvoering

Hoewel er speciale software bestaat om *Pecha Kucha's* te maken, heb ik zelf voor de leerlingen een speciale PowerPointpresentatie vervaardigd van 12 dia's. Rechtsonder op elke dia heb ik een tijdsbalk opgenomen die zich in 20 seconden vult, zodat de spreker kan zien hoeveel tijd er nog rest. Na 20 seconden komt automatisch de volgende dia tevoorschijn. Een breedspakige leerling kan daarom niet straffeloos uitweiden over een bepaald aspect, maar wordt gedwongen de gevonden informatie kort en bondig weer te geven. Overigens zou een leerling in overleg met de docent ook kunnen opteren voor een presentatie zonder tijdsbalk, zoals op veel voorbeelden op *YouTube* het geval is. In een programma als PowerPoint is het een fluitje van een cent om de automatische dia-overgang in te stellen op 20 seconden; een eenvoudige manier om te differentiëren en een uitdaging te bieden aan meer ervaren sprekers.

Elke leerling kreeg de opdracht om bij elke dia van zijn presentatie één toepasselijke afbeelding (zonder tekst) te vinden, aan de hand waarvan hij gedurende 20 seconden informatie over het betreffende onderwerp kan verstrekken. De plaatjes dienen slechts als illustratie; de gesproken tekst is het belangrijkste. Het is immers vooral een manier

om spreekvaardigheid te oefenen dan wel te beoordelen. Met behulp van deze diavoorstelling kunnen leerlingen zich grondig voorbereiden op de daadwerkelijke presentatie. Om het maken van oogcontact met het publiek te stimuleren, zijn spiekbriefjes of spreekkaartjes uit den boze. Wat een leerling ongeveer gaat vertellen, moet in het hoofd zitten.

4. Beoordeling

Tijdens de presentatie vulde ik – net als enkele leerlingen – een *rubric* in om een cijfer te kunnen toekennen. Na afloop van elke presentatie was er gelegenheid tot het stellen van vragen en ruimte voor discussie. Voor de docent is dat ideaal om na te gaan of de leerling heeft begrepen wat hij heeft gezegd (en of de leerling het boek heeft gelezen...); voor de spreker is het een kans om nog iets te zeggen over een bepaald onderdeel waar hij door gebrek aan tijd niet aan was toegekomen. Voor de toehoorders is het dan weer een kans om vragen te stellen.

5. Tot besluit

De *Pecha Kucha* is uitstekend in te zetten in het literatuuronderwijs, niet alleen bij Nederlands maar ook bij moderne vreemde talen. Door deze vorm worden de domeinen ‘literatuur’ en ‘mondelijke taalvaardigheid’ met elkaar gecombineerd. Voor ‘literatuur’ leren leerlingen kort en bondig de aspecten van een roman te formuleren en te presenteren; voor ‘spreekvaardigheid’ om zonder gebruikmaking van spreekkaartjes of compleet uitgeschreven voordrachten een presentatie te houden die bovendien nooit te lang of te kort is. De *Pecha Kucha* gaat de verschriftelijking van literatuur tegen en is daarnaast een aantrekkelijke manier van boekpromotie. *Pecha Kucha's* sluiten, door het sterk visuele aspect, meer aan bij de belevingswereld van jongeren dan traditionele boekbesprekingen, al blijft het uiteindelijke doel dat ze aangezet worden tot het lezen van een boek.

Referenties

- Bonth, R. de (2014). “Priertpraat’. Pecha Kucha’s in het literatuuronderwijs”. In: *Levende Talen Magazine*, 101 (8), p. 4-8.
- Koek, M. (2010). “De literaire mindmap als alternatief voor het leesdossier”. In: S. Vanhooren & A. Mottart. *Vierentwintigste conferentie Het Schoolvak Nederlands*. Gent: Academia Press, p. 60-63.
- Tigchelaar, T. (2007). “De pitch. Een korte spreekbeurt met een sterk argumentatief karakter”. In: *Levende Talen Magazine*, 94 (5), p. 11-13.

Wiel, B. van der. (2007). 'Het schriftelijke overheerst nu te veel. Interview met T. Janssen'. In: H. Goosen (red.). *Forum of arena: opvattingen over literatuuronderwijs. Een stand van zaken in 2007. VON-Cahier 1*. Online raadpleegbaar op: op <http://www.voncahier.nl/von-cahier-1/>.

[De lege PowerPointpresentatie en de gebruikte rubric kunt u in bezit krijgen door een mailtje te sturen naar r.de.bonth@hotmail.com]

Ronde 4

Hedwig Selles, Inge ten Brinke-Boone (a) & Marijn Meefout (b)
(a) *Ichtus College, Dronten*
(b) *Universiteit Twente*
Contact: HSelles68@home.nl

De spelende leerling – *Catcher in the cloud*

1. Poëzie

Uit een vragenlijst onder 225 leraren Nederlands van de Rijksuniversiteit Groningen (VEKOBO-project) blijkt dat leraren poëzie erg belangrijk vinden (89%), maar dat 50% van de leraren geen idee heeft waar ze moeten beginnen.

2. De vraag

Hoe kunnen scholieren geactiveerd worden om te werken met poëtische teksten?

3. Een antwoord

De literaire *game Catcher in the Cloud* kan een ingang bieden voor het poëzieonderwijs op alle niveaus.

4. Het concept

Het concept van de *game* is spelen met teksten op je *smartphonel tablet*. Leerlingen worden uitgedaagd om met teksten (in de breedste zin van het woord) te gaan spelen en daar gevoel voor te ontwikkelen. Door een verbinding en verbeelding aan te gaan